

GINJAW KOMITI WUNPAWNG MUNG DAN SHANGLAWT HPUNG

2021 NING, FEBRUARY SHATA (5) YA, (60) NING HPRING MUNGSHAWA SHANGLAWT RAWT MALAN MASAT NINGHTOI HTA WUNPAWNG MUNG DAN SHANGLAWT HPUNG GINJAW KOMITI TINGNYANG UP WUNPAWNG MUNG DAN SHANGLAWT KONGSI NINGBAW DU DAJU JUM NBAN LA KAW NNA MUNGCHYING SHA NI HPANG DE SHANA SHABRA DAT AI RAWT MALAN MUNGGA

Hkawp,

Kam hpa nga ai kanu kawa mungshawa ni, Amyu hte Mungdan a matu magam gun myitrum manang kaji kaba yawng hpang de mungga hte shatsam dat nngai.

Dai ni gaw, anhte a jiwoi Kanu Mungdan hpe shadip jahpang ahkang aya bai lu la na matu, laknak lang rawt malan wa ai (60) ning hpring ai ladaw kaba masat ninghtoi rai nga mali ai.

Ndai zawn tsawm htap manu dan la ai masat ninghtoi hta mungshawa, dap shawa yawng hpe mungga hte shatsam dat lu ai majaw Hpan Madu Karai Kasang hpe na-chying wa chyeju dum dik nngai. Ngwi pyaw hkamja ai hte myit mang galaw gun hpai nga ai magam bungli mahkra hta Hpan Madu bau sin ai kata mani sumsai kabu lu mu ga, Covid-19 ana zinli kaw na mung, ninghkap tawt lai lu mu ga ngu, Hpan Madu hta hputdi hpyi nem let, shakram shatsam dat nngai law.

Ingluk asuya gaw, bum nga amyua sha ni hte layang nga Myen Amyu ni shanglawt rau la nna munghpawm mungdan gaw de na hpe myit hkrum lawm sai re majaw 1948 ning, January shata (4) ya shani shanglawt ahkang aya jaw dat sai re. Shanglawt lu ai hte Mungdan Gaw Da Ai Tara (1947 Constitution) hpe munghpawm hkrang hku n ka lang mat sai sha n-ga, Myen Mung Asuya gaw munghpawm masa hpe kabai tawn kau n'htawm, amyua kaba lailen ningchyun shanang ai ginjaw jum ahkang aya gawgap shagrenng nna mungdaw asuya ni hpe mungmasa ahkang aya shagyip shagyeng hpang wa masai.

1958 ning Mungdan ahkang aya hpe Myen Mung Hpyen Dap Asuya gan jum tek kau ai shaloi, Myen amyua kaba lailen hte hpyen gumshem ladat hpe dan dan dawng dawng hkrang shapraw wa masai. Mungdan kata mungmasa ladat hte jahkrup hparan ai lailen ni yawng pat mat wa sai. Dai aten na, anhte a mungmasa ningbaw ningla ni tinang mungdaw a matu Parliament rapdaw hta jahkrup la na

ahkaw ahkang yawng tat sum kau masai. Dai re ai majaw, Wunpawng amyu sha ni gaw, amyu kaba lailen hpyen gumshem ladat hte dip da ai kaw nna lawt lu n'htawm shadip jahpang ahkang aya hpe bai lu la hkra laknak lang rawt malan magam bungli hpe hpang dat sai re.

Shaning (60) ning tup laknak lang rawt malan sa wa ai hta amyu sha kaji kaba, gungai dingla yawng a atsam marai salu salat, asai, du baw asak, Ja gumhpaw sutgan law law arang bang da sai rai nga ai. Sum machyi ai law law nga ai zawn, awng dang ai lam mung tsun n ma rai nga ai. Kaji kadun ai kaw na galu kaba ai de, n nga ai kaw na nga wa ai de rawt jat wa saga ai. Mungshawa yawng a madi shadaw ai majaw, dai ni Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung mung, Asuya langai hku gawgap tsap nga lu sai hpe yawng mu mada nga saga ai.

Ndai (60) ning tup hta Ningbaw Kaba marai (6) woi awn lai wa sai hpe mung myit dum ra na ga ai re.

1. GOC Du Daju Lahtaw Zau Seng gaw Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung hpe 1960 ning, October shata (25) ya shani kaw nna 1969 ning, July shata du hkra gaw Organization kahkyin gumdin lam mahta nna woi awn ai. 1969 ning, September shata kaw nna 1975 ning, August shata 10 ya du hkra PF Masat;- 00001 hte magam lit Appointment hkra rai nna KIO Ginjaw Komiti Tingnyang Up hte KIC Ningbaw Kaba magam lit gun hpai sai.
2. Salang Kaba Maran Brang Seng gaw 1975 ning, August shata (10) ya shani kaw nna, 1975 ning shaning htum hkra KIO Ginjaw Komiti Tingnyang Up lit hpe hkring hkra gan jum tek ya sai. 1976 ning, January hte February shata laman hpawng ai Ginjaw Komiti Zuphpawng hta Ginjaw Komiti ningnan hpe hpaw shabawn dat ai ten kaw nna shi a n-sa hkyet mat ai, 1994 ning, August shata (8) ya shani du hkra, KIO Ginjaw Komiti Tingnyang Up hte KIC Ningbaw Kaba magam lit gun hpai lai wa sai.
3. Lat Du Daju Jum Malizup Zau Mai gaw 1994 ning, November shata kaw nna 2001 ning, February shata (21) ya shani du hkra, KIO Ginjaw Komiti Tingnyang Up hte KIC Ningbaw Kaba magam lit hpe gun hpai lai wa sai.
4. Du Daju Jum Lamung Tu Jai gaw 2001 ning, March shata (1) ya shani kaw nna 2006 ning, June shata (16) ya shani, shi a n-sa hkyet ai ten du hkra KIO Ginjaw Komiti Tingnyang Up hte KIC Ningbaw Kaba magam lit hpe gun hpai lai wa sai.
5. Salang Kaba Lanyaw Zawng Hra gaw 2006 ning, June shata (16) ya shani KIO Ginjaw Komiti Tingnyang Up (Gan) magam lit hpe gun hpai nna 2006 ning, June shata (21) ya shani Ginjaw Komiti Tingnyang Up hte KIC Ningbaw Kaba magam lit dang san hkam la n'htawm, Makam Masham Sara Kaba ni e ahkang aya akyu hpyi shaman ya sai hte 2017 ning, December shata (31) ya shani du hkra gun hpai lai wa sai.

6. Du Daju Jum Nban La gaw 2018 ning, January shata (2) ya shani Makam Masham Hpung Woi Saradaw, Hpung Up Sara Kaba ni kyu hpyi shaman majai ya ai hte, dai ni du hkra myit su myit rawt hte KIO Ginjaw Komiti Tingnyang Up hte KIC Ningbaw Kaba magam lit hpe gun hpai nga dingyang rai nga ai.

Ningnan rawt malan sa wa ai ten hta aten kadun laman Shanglawt lu hkra ngu dawdan galaw sa wa ai hta policy law law n jahkrat ai sha, kahkyin gumdin Organization masa hte woi awn sa wa ai. Hpyen Dap hpe mung Model Brigade hku nna Mungdan chyam hkra woi awn uphkang sa wa ai rai nga ai.

Aten galu rawt malan bungli galaw ra na hpe mu mada wa ai majaw, 1964 ning kaw nna policy ningnan masat jahkrat hpang wa sai hte 1969 ning hta Ninggawn Mungmasa Lam Yan hpe ka shagrin n'htawm KIA Hpyen Dap hpe mung darawng tara lailen hte hkra rai hpaw shabawn maden jat wa ai hpe mu lu ai.

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung (KIO) pati hpe mung amyu hte mungdan a ntsa sadi dung na, mungshawa hte magam gun n ginhka ai sha awmdawm ai Gumrawng Gumtsa Mungdan lu la hkra shakut shaja gun hpai na dawdan ai, masha yawng hpe masat masa galaw nna KIO Hpung Shang Salang hkap la masat masa lakmat jaw ai lam ni galaw wa ai rai nga ai.

Ya aten matut lit la nga ai Ginjaw Komiti gaw lai wa sai ten na KIO Ginjaw Komiti Ningbaw Ningla ni dawdan masat jahkrat da ai policy ni, bungli masing ni hpe Ninggawn Mungmasa Lam Yan kata n shut n shai lit la hkrang shapraw dingyang galaw nga ai. Shawng de masing gran da tim hkrang garai n lu shapraw ai bungli ni hpe dai ni lit la nga ai Ginjaw Komiti gaw ram ging ai madang du hkra shakut shaja hkrang shapraw gawgap nga sai re.

Dai ni na aten hta Wunpawng Mungdan Shanglawt Kongsi a npu e mungdan langai hta nga ging ai magam dap kaba ni hpe lawu na hte maren hpaw shabawn da n'htawm, magam dap kaba a kata makan dap ni hpaw jat da let Rawt Malan Asuya a magam bungli ni hpe lit la gun hpai nga ai re.

1. Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpyen Dap
2. Mungchying Uphkang Dap
3. Sutgan Dap
4. Maigan Makyit Mahkai Magam Dap
5. Tara Masa Magam Dap
6. Hkamja Dap
7. Hpaji Dap
8. Sut Masa Magam Dap
9. Hkai Rem Magam Dap
10. Htunghking hte Laili Laika Magam Dap
11. Nam Maling hte Grupyin Gawn Hkang Magam Dap
12. Shiga Magam Dap

1. **Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpyen Dap**

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpyen Dap (KIA) hpe 1961 ning, February shata (5) ya shani hpaw masat dat n'htawm, Hpyen Dap a hpaw shabawn hkrang hpe lani hte lani rawt jat ngang kang greng grak wa hkra jinghkum gawgap nga dingyang re. Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpyen Dap, Dai Lawn Rung a npu e Dap Ba (10), Dap Nawng Daju (2), Laknak Kaba Dap Ba (1), Buga Dap Dung (24), Dap Nawng Dap Dung (27), Laknak Kaba Dap Dung (5), Laksan Dap Dung (3) du hkra hpaw da lu sai.

Hpyen Dap a hpu-awn shalat na matu Hpyen Du Shalat Jawng, Machyoi Hpyen Du Jawng, Hpyen Du Shabyin Jawng, Amyu Shayi Hpyen Du Jawng ni hpe hpaw da nna Hpyen Du (600) jan jawng yu sai hte KIA Hpyen Dap hta hpu-awn lit gun hpai nga masai.

2. **Mungchying Uphkang Dap**

Mungchying mungshawa ni hpe woi awn zinlum kahkyin gumdin na matu hte Mungdan uphkang bungli hpe lit la na matu Mungchying Uphkang Dap hpe 1969 ning, July shata (9) ya shani hpaw shabawn dat ai re. Mungchying Uphkang Dap Ginjaw Rung a npu e, Ginwang Ginjaw Uphkang Rung (8), Ginwang Uphkang Rung (25), Laksan Gaiwang Uphkang Rung (2), Ginwangdaw Uphkang Rung (70), Ninghtawn Uphkang Rung (207), Muklum Uphkang Rung (3) hpaw masat da n'htawm uphkang sai-ru hpe tsang hte tsang gran jahkrat da lu sai.

Kungkyang ai uphkang salang ni law htam wa hkra Hpu-awn Shalat Jawng hpe 2004 ning hta hpaw hpang nna masat yan (14) pang du hkra uphkang du salang (1200) jan hpe sharin shalat da lu sai. Hpu-awn Shalat Jawng yu ai ni Ginwang Uphkang Du madang du hkra magam lit gun hpai nga masai re.

Mungchying Uphkang Dap a npu e Balik Makan Dap, Maigan Masha Pru Shang Gawn Hkang Makan Dap, Lam Rung Makan Dap hte Mungshawa Hpyen Hpung Dap Dung (30) ni hpe hpaw shabawn da lu sai.

3. **Sutgan Dap**

Shanglawt rawt malan magam bungli a matu magam dap kaba ni shaning shagu jai lang na gambum gumhpraw (Budget) masat ya na hte mungdan gumhpraw hkang zing, htuk shale jaw ai magam lit hpe gun hpai ai magam dap re. Mungdan ting hta Sutgan Dap Rung (15), Gumhpraw Dum (21), Gumhpraw Jahpan Lakung (110), Sumbu Gumhpraw Makan Dap Rung (21) hte Hkawn Kang Hkanse Makan Dap ni hpe hpaw masat da ai.

4. **Maigan Makyit Mahkai Magam Dap**

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung Ginjaw Komiti a mungsang mungmasa bungli hpe gun hpai nga ai hte maigan mungdan ni hte kanawn mazum kaja hkra matut mahkai hkri shawn ai magam bungli hpe gun hpai nga ai magam dap re.

5. **Tara Masa Magam Dap**

Tara je yang dawdan ai hta teng man ai lam nga hkra lit la nga ai magam dap re. Ginjaw Tara Rung a npu e Ginwang Ginjaw Tara Rung (8), Ginwang Tara Rung (23), Muklum Tara Rung (2), Ginwangdaw Tara Rung (36), Ninghtawn Tara Rung (6) hpaw da lu sai.

6. **Hkamja Dap**

Mungchying mungshawa ni a hkamja lam hpe yu reng na matu hte tsi gawn lajang ai bungli hpe lit la gun hpai na matu 1992 ning, December shata hta hpaw masat dat ai magam dap re. Mungdan ting hta Hkamja Rung (85), Buga Hkamja Makan Dap (27), Mungshawa Tsi Rung (11), Hpyen Yen Dabang Tsi Rung (4) hte Hpyen Yen Hkamja Makan Dap (14) hpaw masat nna mungshawa ni a hkamja lam hpe lit la nga sai.

Hkamja Dap a tsi sara magam gun ni tsi hpaji hpe madang dep kungkyang wa lu hkra htingbu mungdan a tsi dakkasu jawng ni hta tsi machyoi masha shalat ai hpe matut manoi galaw nga ai. Sarawun Jawng, Hkamja Du Jawng, Nursing Diploma Jawng, Midwife Jawng ni hpaw nna sharin shalat shakung la n'htawm Hkamja Dap magam bungli hpe lit la nga re.

7. **Hpaji Dap**

1978 ning, February shata hta Mungchying Uphkang Dap (DGA) a npu e Hpaji Dap Lakung hpaw masat nna, 1992 ning, December shata hta Hpaji Dap hku nna hpaw dat ai magam dap re. Ginwang Ginjaw madang kaw nna Ginwangdaw tsang du hkra Hpaji Rung (46) hpaw masat da lu sai. Mungdan ting hta ningpawt ninghpang lahta tsang jawng (7), lapran tsang jawng (26), lawu tsang jawng (103) hpe hpaw da ai.

Jawng sara shalat na matu lai sai ten, aten kadun sara wunkat hpaw sharin ai kaw nna, 1997 ning hta Sara Hpaji Sharin Jawng (TTS) hpaw hpang lu sai. 2009 ning hta Sara Hpaji Hkawlik (TTC) de madang sharawt hpaw jat la sai hte 2014 ning kaw nna Institute of Education madang de hpaw jat da lu sai.

Jawng sara shalat ai masing hta mungkan hpaji madang sharin hkaja la lu na matu maigan mungdan ni a dakkasu ni de hpaji bungjat sharin la n'htawm sharin sara magam bungli hpe gun hpai nga masai re.

8. **Sut Masa Magam Dap**

Wunpawng Mungdan Shanglawt Asuya Magam Dap shagu jai lang ra ai Ja gumhpraw, Ginjaw Komiti masing jahkrat galaw nga ai mungmasa shamu shamawt bungli ni hte gaw sharawt bungli masing kaba ni hta jai lang ra ai Ja gumhpraw ni a matu, shang gumhpraw tam ai magam dap re. Sut Masa Magam Dap Rung hpe Ginwang Ginjaw madang du hkra hpaw shabawn da ai.

Sut Masa Magam Dap kaw nna tam la lu ai Mungdan shang gumhpraw yawng hpe Sutgan Dap a Gumhpraw Dum de ap nna, magam dap ni jai lang ra ai gumhpraw hpe Gumhpraw Dum kaw nna htuk shale jaw ai gumhpraw shaw jai mahkrun hpe lang nga ai re.

9. Hkai Rem Magam Dap

1976 ning hta Mungchying Uphkang Dap a npu e Hkai Sun Makan Dap Lakung hpe hpaw hpang n'htawm, 2006 ning hta Hkai Rem hte Nam Maling Gawn Hkang Magam Dap de madang shatsaw hpaw masat ai. De a hpang 2016 ning, March shata (15) ya shani hta Hkai Rem Magam Dap hpe ginran hpaw masat sai re.

Mungchying mungshawa ni a nga mu ngai mai lam hpe hkai rem hpaji hte madi shadaw jaw ya lu na matu yaw shada let magam lit gun hpai nga ai magam dap re. Mungdan masha ni yawng hkrung grin ai hkai rem ladat hpe chye chyang sunglang n'htawm, shim lum ai malu masha ni hpe galaw shapraw chye lu hkra woi awn nga ai re. Hkai lu hkai sha bungli hta shingra namhpun hpe madung n-gun dat chye wa lu hkra Hkai Rem Hpaji Sharin Jawng ni hpe pang hte pang sharin ya nga ai re. Hkai sun galaw ai mungshawa ni hpe hkai bawng garan jaw ai lam, nta rem du sat ni hpe tsi gawn lajang ya ai bungli ni hpe mung lit la ya nga ai.

Ningpawt Ninghpang Hkai Rem Jawng hpe masat yan (18) du hkra hpaw sharin da lu sai hte Diploma madang Lahta Tsang Hkai Rem Jawng hpe masat yan (7) du hkra hpaw sharin ya lu sai. Hkai Rem Hpaji Sharin Jawng a matu sharin sara ni hpe maigan mungdan ni a dakkasu ni de hpaji bungjat sharin la shangun n'htawm prat madang dep ai hkai rem hpaji ladat ni hpe sharin shalat ya nga sai re.

10. Htunghking hte Laili Laika Magam Dap

Htunghking hte Laili Laika Magam Dap hpe 2006 ning, April shata (14) ya shani hpaw masat dat ai re. Ndai magam dap a npu e makan dap ni hpaw da n'htawm bungli ni hpe hkrang shapraw galaw nga ai re. Laili Laika Makan Dap gaw laika buk hpan hkum (14) dip shapraw shabra lu sai. Sawk Gyin Makan Dap gaw ginru ginsa labau hte mungdan masha ni a htunghking lailen masa ni hpe sawk kahkyin shinggyin ka mazing ai lit hpe gun hpai nga ai . Htunghking Shingni Makan Dap gaw Sinpraw Majoi Htunghking Shingni Hpung hpe 2006 ning kaw hpaw shabawn da nna, htunghking ka manawt hte htunghking madum sumpyi sharin wunkat jaw ai hpe pang hte pang sharin shalat ya nga ai. Htingbu Mungdan ni hta galaw ai Manau poi kaba ni hte htunghking bawngban zuphpanwg ni hta mung shang lawm nga dingyang re.

11. Nam Maling hte Grupyin Gawn Hkang Magam Dap

2006 ning hta Hkai Rem hte Nam Maling Gawn Hkang Magam Dap hpe shawng hpaw n'htawm, 2016 ning, March shata (15) ya shani Nam Maling hte Grupyin Gawn Hkang Magam Dap hku nna ginran hpaw dat ai magam dap re. Ndai magam dap gaw nam maling gawn hkang ai lit hte tara shang masat da ai nam kawm ni hpe yu reng jep chyoi gawn hkang ai lit hpe gun hpai ai. Mungshawa ni

lang ra ai hpun ngau ni hpe tara mahkrun hte maren ahkaw ahkang jaw ai lam, mung mare masha ni hpe nam kawng gawn hkang tara hpaji jaw, ningmu jahpaw lamang ni hpe lit la gun hpai ai. Shaning shagu nam maling hpun bawng ni hpe hkai jahpring ai lam, mungshawa ni hpe hpun bawng garan jaw nna nam maling gawn hkang makawp maga bungli hpe galaw ai.

Ginwang Ginjaw nkau hta Ginwang madang du hkra rung hpaw shabawn nna Nam Kawng Du ni hte Nam Kawng Yu Reng Salang ni hpe san bang da lu sai. Research and Mapping Makan Dap hpe hpaw da n'htawm, nam maling nam kawng hte seng ai sawk sagawn bungli hte lamu ga sumla masat ai bungli galaw nga ai.

12. **Shiga Magam Dap**

Shiga Magam Dap hpe 2013 ning, May shata (15) ya shani hpaw masat dat ai re. Ndai magam dap a npu e makan dap hpaw jat nna magam bungli hpe lit garan gun hpai nga ai.

(1) Shi Shapoi Makan Dap

Laiza FM Radio hpe 2012 ning, October shata (2) ya kaw nna shapoi hpang ai. Lani mi hkying hkum (10) tup buga shiga, mungkan shiga, hpaji jaw lamang, mahkawng yu-ngwi ni hpe shapoi shabra ya nga ai.

(2) Shi Sumla Makan Dap

Laiza TV hpe Laiza muklum kata Cable Line hte shapoi ya nga ai. Online hte shapoi ai hpe Alen Yang TV Facebook, Laiza TV Android Application, Youtube ni hta shapoi ya ai. TV shapoi lamang hta buga shiga, mungkan shiga, htunghking ka hkrang, hpaji jaw lamang, mahkawng yu-ngwi, ma kaji ni a lamang hte sumla hkrung ni hpe lani mi hkying hkum (10) shapoi ya nga ai.

(3) Shi Jinghkri Makan Dap

Kachin Net Website hta buga shiga, labau, htunghking, KIO ndau shabra laika ni hpe lit la mara ya ai.

(4) Shi Laika Makan Dap

Laiza Shi Shanan Journal hpe laning mi hta (6) lang dip shapraw ai.

Ndai zawn magam dap kaba ni gaw, rawt malan magam bungli hpe maden rawt jat kaba wa hkra lit garan gun hpai nga ai lam mungshawa kanu kawa ni hpe chye na shangun mayu ai re. Magam dap hku n re ai sha, Shanglawt Rawt Malan magam bungli hpe madi shadaw jaw lu na matu wuhpung wuhpawng ni hte komiti ni hpe mung ra ai hta hkan nna hpaw shabawn da ai lam nga ai.

1978 ning, August shata (19) ya shani Amyu Shayi Hpung hpe hpaw shabawn dat nna magam gun dinghku ni hpe yu lakawng ai bungli, ma kanu hte ma kaji ni hpe yu gawn lajang bungli, Ma Shapan Jawng hpaw nna ma kaji ni hpe shalat shapan ai bungli ni hte shawnglam hpyen man ni de sa du gawan n-gun jaw madi shadaw ai bungli ni hpe galaw nga ai. Ya dai ni na ten hta,

Wunpawng Mungdan Shanglawt Amyu Shayi Hpung hpe Ginjaw atsang kaw nna Ninghtawn atsang du hkra hpaw shabawn da n'htawm Rawt Malan magam bungli hta madi shadaw ya nga masai re.

Ginjaw Komiti gaw, 2003 ning hta Ramma Woi Awn Komiti hpe hpaw n'htawm, Education and Economic Development For Youth (EEDY) program masing jahkrat let ramma ni hpe kahkyin gumdin sa wa sai. Ramma ni hpe Ginru Ginsa Labau, Myu Sha Rawt Malan Labau, Ninggawn Mungmasa Lam Yan hte kaga chye ging ai hpaji ni hpe wunkat hpaw sharin ya sai. Dai Program hta shang lawm lai wa sai ramma ni, dai ni na ten hta mare buga ginra hta kam hpa mai salang ni byin tai nga sai sha n-ga, KIO magam dap ni hta mung hpu-awn ningbaw atsang shara ni hta magam bungli gun hpai nga masai re.

Du na ten, Mungdan gawgap bungli hta lit la sa wa na ramma ni Mai Ja Yang College, Federal Law Academy, Intensive English Program (IEP), Pre-College Program, Institute of Liberal Arts and Sciences (ILAS) jawng ni hta lahta tsang hpaji (Higher Education) sharin la lu na matu lam hpaw masing jahkrat ya lu sai.

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung Ginjaw Komiti a mungmasa bungli masing ni hta mungshawa myit su salang ni pawnghpawm shanglawm galaw lu na matu 2016 ning, January shata (22) ya shani Shawnglam Mungmasa Jasat Hpung (SMJH) hpe hpaw shabawn dat sai. Ginjaw Komiti galaw nga ai mungmasa lam grau masan sa awng dang wa lu hkra, hpaji jaw na matu hte amyua sha mungmasa lam yan hta myit ningchyan shaw, hpaji jaw nga na matu yaw shada let SMJH hpe hpaw da ai rai nga ai. Ya aten hta KIO hte lata gindun lit la hkrang shapraw nga sai re.

Shawnglam Mungmasa Jasat Hpung hpe KIO Ginjaw Komiti Salang ni hte mare buga shara shagu na mahkrum madup hkum tsup ai kanu kawa salang ni, machyoi hpaji chye ai myit su kanu kawa ni, ramma ni hte hpaw shabawn da ai. Amyu sha ni a gawng malai hpawng shingra kaba ni hta shanglawm lu na matu Amyu Sha Dat Kasa (100) hpe mung lata san da lu sai re. Shawnglam mungmasa gawgap masing a matu Wunpawng Amyu Sha Lam Masan Bawngban Zuphpawng kaba hpe (3) lang galaw la lu sai hte Policy lam masan ni hpe shagrin da magang nga sai re.

Wunpawng Mungdan masha ni hte Wunpawng amyua sha ni a hpyen madung rai nga ai ka-ni nanghpam gasat shamyit na matu Ginjaw Ka-ni Nanghpam Pat Jasan Komiti hpaw masat da n'htawm mungshawa ni hte pawnghpawm lata gindun let, gasat shamyit nga dingyang re. Ndai ka-ni nanghpam majan hpyen man hpe padang dip kau lu hkra, anhte yawng matut shakut shaja sa wa na lit lu shajang nga ga ai.

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung gaw, Myen Mung Asuya hpe rawt malan nga ai amyua sha rawt malan hpung ni yawng, masa lam yan langai a ntsa rau hkrang shapraw sa wa lu hkra, 2010 ning kaw nna, masing jahkrat shakut sa wa ai hte maren, United Nationalities Federal Council (UNFC) hpe mung hpaw masat da lu

sai. UNFC gaw Myen Mung Asuya hpe shingrau lu ai Federal Asuya hkrang masa hku shamawt ai re majaw, maigan mungdan ni kaw nna masat masa galaw ai hpe hkam la lu sai. Amyu sha rawt malan hpung ni a mungmasa pandung hpe mung, mungkan kaw nna chye na hkap la ya wa masai.

Myen Mung Dingdung daw maga nga ai rawt malan hpung ni hpe kahkyin lu na ladat shaw ai hte maren, 2017 ning, April shata (19) ya shani The Federal Political Negotiation and Consultative Committee (FPNCC) hpe hpaw masat lu hkra shakut shaja lai wa sai.

Myen mung hpyen gumshem asuya ban hte ban pat hkum shingdung da ai “Federal” masa hpe mung, ya dai ni na aten hta Myen Mung kata Asuya, Hpyen Dap, mungmasa party ni hte kaga wuhpung wuhpawng ni yawng n dut n dang tsun bawngban ai madang de shadu lu tawn sai rai nga ai. Ndai gaw pat mat sai mungmasa bawngban mahkrun hpe KIO kaw nna kalang bai adawt hpaw dat ai mungmasa ladat rai nga sai re.

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung gaw rawt malan bungli galaw sa wa ai hta laknak lang gasat gala majan ladat hte mungmasa laisat laisa ladat lahkawng hpe kapyawn lang sa wa dingyang re.

KIO gaw mungmasa manghkang ni hpe hparan jasan kau lu na matu Myen Mung Hpyen Gumshem Asuya ban hte ban bawngban ginrat lam tam yu sai raitim, mungmasa bawngban na mahkrun pat da ai re majaw, “Gwi a yi sa ba” ngu ai ga malai zawn manu dan ai aten ladaw ni sum machyi ai lam byin ai. Myen Mung Asuya galaw nga ai “Simsa lam” ngu ai gaw, rawt malan hpung ni a laknak dawm lu na hpe madung tawn ai bungli sha rai nga ai. Teng man rap ra ai mungmasa bawngban ladat hte manghkang hpe hparan kau na ngu ai madang de garai n shadu ma ai. Raitim, mungmasa lai ladat hte hparan la lu hkra Ginjaw Komiti gaw lam tam shakut nga ai re. Mungmasa bawngban ai ninggam de shadu na matu gasat gala majan hpe shazim da ra ai re majaw, 2011 ning, August shata kaw nna Myen Mung Asuya hte majan bai shazim da lu na matu lang hte lang hkrum bawngban lai wa sai.

Raitim mung, Myen Mung Asuya hte Myen Mung Hpyen Dap yan gaw, KIO hpe hpyen masa hku nna shagyip shagyeng maw mawn ai a majaw, dai ni ten du hkra gap hkat shazim ai ninggam de n du lu ai rai nga ai. Kaning re ai dut dang lam nga ai raitim, majan hpe shawng shazim da nna, ninggam sharawt bawngban sa wa lu hkra lam tam nga dingyang re.

KIO gaw 2019 ning kaw nna NLD asuya hpaw da ai NRPC hte hkrum bawngban ai hpe lang hte lang galaw hpang wa sai. Myen mung a Dingdung daw e nga ai kaga rawt malan hpung (3) hte rau, gap hkat jahkring da lu hkra shakut nga ga ai. Covid-19 ana zinli a majaw, 2020 ning laman man hkrum bawngban hpawng gan hkring mat ai raitim, dai ning kaw nna bawngban hpawng bai galaw lu hkra, matut mahkai jahkrup nga sai re.

Majan a majaw, hpyen yen dabang shara shagu hta shingbyi nga ai mungshawa kanu kawa ni hpe htet shana mayu ai. Dai ni na ten hta KIO gaw, gap hkat jahkring myit hkrum ta masat ka da ai lam n galaw da lu ai raitim, tinang a ginra ni hta gasat gala majan n nga hkra ladat shaw nga ai re.

Dai re ai majaw, tinang a mare buga de bai ninghtang wa na dawdan da sai mungshawa ni gaw, lit la nga ai komiti ni woi awn ai kata madat mara hkan sa let, tinang a buga hpe bai wa gaw sharawt la saga. Kadai mung kadai myit ra ai hku dumburu dumbra ayai aya rai nna buga de bai wa ai masa n byin hkra, lit la nga ai wuhpung wuhpawng ni a masing kata e hkan sa ga. KIO gaw, hpyen yen mungshawa ni myit hkut dawdan ai hpe madung tawn sa wa na re ai.

Hkawp, hkungga ai mungchying sha ni hpe lajin laroi dat nngai. Dai ni lit la nga ai Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung Ginjaw Komiti kaw nna, mungchying sha ni chye mai ai magam bungli nkau hpe lahta na hte maren tang madun dat ai lam gaw, Mungdan gawgap masing hpe ninggam langai hpang langai lahkam htawt sit nga ai hpe chye na shangun mayu ai majaw re. Dai zawn galaw sa wa ai shaloi makau grupyin hta byin nga ai masa sat lawat ni hta bungghan nna myit ningchyan shaw, ladat kaja shaw sa wa nga ai re. KIO hpe ningnan hpaw shabawn da ai shaloi masat jahkrat da ai pandung de du hkra Ginjaw Komiti ban hte ban gaw shakut shaja gun hpai nga ai re lam tang madun mayu nngai.

Mungshawa ni hku nna myit n dawt ai lam, yu n-gun n lu ai lam nga na re hpe chye na ya ai. Rawt malan bungli ngu ai gaw mying gumhkawng Popular byin na hta, tinang a pandung n shamat ai sha, galu kaba rawt jat wa ai maga de ladat jaw jaw lahkam htawt sit sa wa na gaw grau ahkyak madung rai nga ai. Dai re ai majaw, KIO a magam bungli hpe madi shadaw nga na hte, mungmasa ladat tam sa wa ai hta ningmu jaw, hpaji jaw la na hpe lajin dat nngai.

Shaning (60) ning laman Mungdan gawgap ai Shanglawt Rawt Malan majan hta asak ap nawng lai mat wa sai mungshawa ni hte myit rum share shagan ni hpe, shakawn shagrau hkungga jaw dat nngai. Mungdan magam bungli a majaw, hkum hkrang daw chyen ap nawng kau sai mungshawa ni hte myit rum magam gun ni hpe mung, myit n-gun jaw dat nngai. Nanhte shakut shaja ap nawng ai magam bungli ni gaman lila n byin u ga, ya ten lit la gun hpai nga ai magam gun ni, anhte masat da ai pandung du hkra matut shakut shaja sa wa na re lam ga sadi jaw dat nngai.

Shanglawt Rawt Malan magam bungli kaw nna mabyin lam amyu myu a majaw pru hkringsa mat ai magam gun usa ni hpe mung n-gun jaw dat nngai. Shanglawt Rawt Malan magam gun hpai ten hkam la da ai ga sadi, ga shaka hte maren shanglawt magam bungli hta sadi dung madi shadaw jaw nga ga.

Wunpawng Mungdan Shanglawt magam gun ni hpe mung n-gun jaw dat nngai. Anhte a hpu-shawng hpu-ba ningbaw ningla ni ningpawt shangang gaw de da sai Rawt Malan bungli hta myitsu myit rawt let lit la gun hpai nga ga. Hpyen wa a jahpoi jahpyak gunglau asawng asang galaw ai hta myit ung ang ai lam n byin mat u ga, hpring tsup ai myu tsaw myit, mung tsaw myit masa hte ngang ngang tsap nga ga. Mungshawa ni hpe kasi kaja madun lu ai, woi awn lu ai, mungshawa kam hpa ai, magam gun kaja byin tai lu hkra shakut shaja nga mu. Magam gun ni hkan sa ra ai tara hte ntsa na matsun ai aming ni hpe tup hkrak hkan sa nga mu.

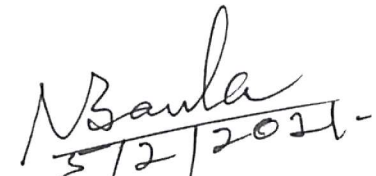
Shawnglam hpyen man ni hta magam lit gun hpai nga ai hpyen magam gun ni hpe mung shakawn shagrau dat nngai. Nanhte myit rum ni jam jau hkam shakut shaja ai majaw, mungshawa ni shimlum nga ma ai re. Shawnglam hpyen man greng yang chyusha, KIO a mungmasa bungli masan sa wa lu nga ai. Hpanyang lam e nga ai magam dap ni mung Rawt Malan Asuya bungli hpe gun hpai lu nga ai re. Dai re ai majaw, shawnglam hpyen man hta lit la nga ai myit rum ni hpe n-gun jaw dat ai. Man ang ai magam lit hpe sadi maja let gun hpai shaja nga mu.

Hkawp, tsaw ra kam hpa nga ai kanu kawa mungchying sha ni hte magam gun myit rum ni e, dai ni na (60) ning hpring Rawt Malan Masat Ninghtoi Mungga hpe lawu na hte maren ginchyum la ra na re.

1. Laknak lang rawt malan hpanyang wa ra ai lam.
2. (60) ning laman mungshawa ni, magam gun ni salu salat, Ja gumhpraw sutgan, asai, asak du baw law law arang bang da sai.
3. KIO hpe woi awn ai Ningbaw Kaba (6) du sai.
4. 1964 ning kaw nna aten galu rawt malan bungli a matu masing gran hpanyang wa ai.
5. Ya lit la nga ai Ginjaw Komiti gaw lai sai ten na Ningbaw Ningla ni masing jahkrat da ai hpe matut lit la hkrang shapraw nga ai.
6. Wunpawng Mungdan Shanglawt Asuya hta Magam Dap kaba (12) hpaw da sai hte rawt malan bungli hpe madi shadaw lu na komiti, wuhpung wuhpawng ni hpe hpaw masat da ai.
7. Ginjaw Komiti gaw mungshawa ni hte pawnghpawm nna shawnglam mungmasa bungli hpe masing jahkrat galaw nga ai.
8. KIO hte Myen Mung Asuya hkrum bawngban nna gap hkat jahkring da lu na matu lam tam nga ai.
9. Myen Mung kata na rawt malan hpung ni hpe woi zinlum ai.
10. Hpyen yen mungshawa ni nta buga de wa na hte seng nna hpyen yen mungshawa ni a dawdan ai hpe madung tawn ai.

11. KIO magam gun ni, tinang ang ai magam lit hta shakut shaja gun hpai ra ai.
12. KIO a magam bungli hta mungshawa ni hpaji jaw ladat kaja shaw lawm ra ai.

Dai ni ladu hkrum ai, (60) Ning Hpring Rawt Malan Masat Ninghtoi aten du hkra lam shading woi awn sa wa ai Hpan Madu Karai Kasang hpe chyeju dum nga nngai. Dai hte maren, matut hkawm sa na shawnglam magam bungli hta mung Hpan Madu Karai Kasang matut woi awn ningbaw tai ya u ga, Mungdan masha ni yawng akyu hpyi garum ya marit. Hkrit tsang ra ai Covid-19 ana zinli kaw nna mungchying sha ni yawng lawt kawt lu u ga, Shanglawt magam gun ni hte magam gun dinghku masha ni yawng mung, ngwi pyaw hkamja wunli hpring tsup lu mu ga ngu akyu hpyi ya let, Rawt Malan Masat Ninghtoi Mungga hpe hpungdim dat nngai.

3/2/2021-
Tingnyang Up
Ginjaw Komiti

2021 ning, February shata (5) ya.

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung